

עוצמה שחורה מאד

אישהשנה של תשכ"ז יכול היה להיות גם אישהעולם — כי מלחמת-ששת-הימים הייתה אחד מארבעת המאורעות הגדולים של השנה גם בזירה הבינלאומית.

אם מאורע זה שיפר באופן ניכר את מאוזן-הכוחות העולמי לטובת ארצות-הברית, הרי המאורע הגדול השני — מלחמת ויאט' נאם — פעל בכיוון הסוף. ההרפתקה האמריקאית בדרום-מזרח-אסיה שקעה בבוץ של מבוי סתום — כשאף אחד מן הצדדים לא יכול היה לחלום על נצחון. גם ה"אסקלאציה" של המלחמה — החרפתה משלב אל שלב — לא הועילה לאמריקאים. בעוד הפצצות יורדות בהאנז'י, ירדה הפופולריות של הניא לינדון ג'ונסון במולדתו, עד כי בחירתו מחדש בראשית תשכ"ט מוטלת ב"ספק.

לעומת זאת נהנתה אמריקה מן המאורע הגדול השלישי — המשך מהפכת-התרבות העצומה בסין. איש לא הבין מה בדיוק מתרחש באימפריה האדירה של הווינג-ראש **מאו**, אך כל הסימנים העידו על כך שעברו עליה ועוזעיה אדירים, בעלי משמעות היסטורית ממדרגה ראשונה. הצלחת הסינים בפיצוץ פצצה אטומית, והתקרבות לפיצוץ פצצת-מימן, רק הגבירו את החרדה של שכנותיה.

אך יתכן כי על כולם עלה המאורע הרביעי — המרד הכושני הגדול בארצות-הברית עצמה. 20 מיליון הכושים באמריקה התחילו במה שנראה כמו מלחמת-שיחרור לאומית, במלוא מובנו של מושג זה. הם הולידו מתוכם סימנות חדשות — תחילה "עוצמה שחורה", ואחר-כך "אומה שחורה". הם

הולידו מתוכם אירגונים צבאיים כושיים, שנכנסו לקרבות מזוינים עם יחידות הצבא והמשטרה בערים רבות. והם הולידו מתוכם מנהיגים קיצוניים ומהפכניים, כמו **סטוקלי קארמייקל וראפ בראון**.

אלה חיפשו בניברית בעולם, הגיעו לברית-המועצות, לקובה ואף לסיין, הודו עם התיאטרון. מכאן הביא רק צעד אחד נוסף להתקשרות עם ארצות-ערב. ואכן, לקראת סוף תשכ"ז החלה התנועה הכושית לובשת צורה אנטי-ישראלית ואף אנטי-שמית מובהקת.

המהפכה השחורה, שאין לה יעד הניתן להגשמה, עלולה לערער את מאוזן-הכוחות העולמי.

בהשחאה לארבעת המאורעות הגדולים ה"אלה, מזעזעי העולם, נראו שאר הסנסציות של תשכ"ז כקצף על פני המים. בלטו ביניהן חטיפת **מואיז צ'ומבה**, שהייתה קשורה עם מרד השכירים בקונגו; מסעיה-שערוריות של **שאול דה-גול** הסניילי, שקרא להיפר-

דות מחוז קויבק מקנדה; רצח הנאצי הי אמריקאי **לינקולן רנקולד** וההפיכה הי פאשיסטית של הקזונה הבכירה ביוון.

כל המאורעות האלה השפיעו על ישראל. השגנון האנטי-אמריקאי של דה-גול הפך אותו לאויב ישראל, בעוד שהעצמות הי

ראפי בראון

חדשה של רומניה הקומוניסטית הפכה את זו לידידת ישראל. מלחמת ויאט-נאם מנעה הידרבות אמריקאית-סובייטית, שיכלה להיות רק על חשבון ישראל, ואפילו סיון הרוקקה השפיעה, בנסיגנותיה להסית את הערבים נגד רעיון השלום במזרח.

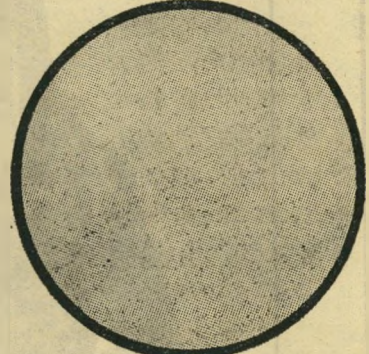
המקורי. ואולי זה טוב — כי אגדת המלאך ראוי לה להישאר עטופת-מסתורין.

בנסיבות אחרות הפגינה **חנה חושי**, אשת ראשה-העיר חיפה, רחמנות נשית וחוכמת-חיים, כשחילקה חבילות שי לפעור עים, לא פסחה על כייטות השבויים הי פצועים, חילקה חבילות גם להם. מעשה אנושי זה עורר ביקורת מרה — אך המעשה ייזכר לטובה.

העתונאים הורים, שנהרו לישראל, נמשכו כולם אל **מאנרי שאולי** (לשעבר רייט דייוויס), נערת פרשת-פרופיומו שנישאה ב"ראשהשנה לדיילי ישראלי, סתתה דיסקוסק בתל-אביב והפכה אחד הסמלים הבולטים בנוף הישראלי של תשכ"ז.

אך במידת הפירסום עלתה עליה **יעל דיין**, אמנית-יחסי-ציבור שאין לה מתחרה בארץ, זולת אביה. יעל חזרה לארץ רק כמה ימים לפני המלחמה, מילאה את עתוני העולם בכתבות על המלחמה ועל אביה. אישאה לאלוף-מישנה **רב שיאון**, בן ה-48, אותו הכירה בצבא, הפכה חתונתה למאורע החברתי של השנה.

הדמים בירושלים, שחבשה את הפצועים ושדאגה להעברתם לבית-החולים. היו כמה נשים ונערות שהתאימו לתיאור זה, אך מעולם לא נקבע בבירור מי הייתה המלאך

מלאך הצנחנים

משה ברעם

קלוד לאנצמן

אפורת חדשה — מציאות של כנסת ללא אופוזיציה של ממש. 108 חברי-כנסת תמכו בממשלת הליכוד הלאומי, שהפכה ממשלת-קבע. האופוזיציה כולה הצטמקה ל-12 ח"כים המפולגים בין חמש סיעות קטנות ומנוגדות (4 אגו"י, 3 רק"ח, 3 מרכז חופשי, 1 כוח חדש, 1 מק"י).

כתוצאה מכך לא נערך עוד שום ויכוח של ממש על בעיות-הגורל של אחר-המלחמה. הממשלה הרחבה עצמה הפכה לכנסת-זוטא, ואילו הכנסת הפכה למכשיר אוטומטי, הי נותנת לאחר-מעשה גושפנקה חוקית להחלטות הממשלה.

שום אדם לא סימל מצב חדש זה, זולת הטכנאים של מפא"י, שתפקידם היה לנצח על התהליך האוטומטי של העברת ההחלטות והצעות-החוק דרך המכונה הפרלמנטרית. היו אלה, בעיקר, **מושה ברעם**, יו"ר הקואליציה, **ישראל קרגמן**, יו"ר ועדת-הכספים ו**ברוך אזניה**, יו"ר ועדת-הכנסת.

הדעת ההיסטורית של סאוטר וחבריו, מנהיגי המצפון של צרפת ושל השמאל המתקדם בעולם, שהתייצבו ללא הסתייגות לימין הת-גוננותה של ישראל, מול איומי השמדתה. לגילוי-דעת זה הייתה חשיבות מכרעת בעי-צוב דעת-הקהל המתקדמת בעולם כולו בימי המלחמה ואחריה.

אולם דווקא הגילויים הנגדרים של הסוליי-דריות היהודית הפגינו גם את גבולותיה. היהדות חשה לעזרת ישראל — אך היא לא באה להתיישב בה. המתנדבים לא היו מתני-חלים. גם בשנת התרוממות-הרות, לא גדלה העלייה. מיליוני המיליונים, שנשפכו השנה על נושא זה, לא הביאו אף עולה יהודי אחד. תשכ"ז הוכיחה כי העלייה ההמונית גסת-ימה, ולא תתרחש עוד — אלא אם כן תרוחק שואה אנטי-שמית חדשה את היהודים לישר-אל. בשעה שמיליון ערבים נוספו לתחום השלטון של המדינה, הייתה לעובדה זו משמעות גורלית.

אשה

יד עדינה בחשיכה

לא חסרו בתשכ"ז דמויות בולטות של נשים חיוביות — לפני המלחמה, בזמן הי מלחמה ואחריה.

צעירה בשם **רחל אלקובי** זכתה לאהדה רבה כאשר יושאה ל**נחמן פרקש** הכלוא, העבריין שדמותו הטראגית משכה אליה תשומת-לב ציבורית כה רבה.

כעבור כמה שבועות השתתפה הארץ כולה בסבלה של **יונה הראל**, אשתו של קברניט האונייה השלושה, שנעלמה בנסיבות מסתוריות אשר לא נמצא להן הסבר גם כסוף השנה. עמידת-הגבורה של יונה הראל, שי השתתפה במאמצים להצלת בעלה, ושחזקה

את ליבן של כל אלמנות הצות, שימשה דוגמה לעמידתן של מאות הנשים שסבלו לאחר מכן גורל דומה: האמהות, האלמנות והנערות של חללי מלחמת ששת-הימים. חיילות צה"ל, שעזרו לחיילים, רשמו פרק חשוב משלהן — אף שרק מעטות מהן הגיעו לקיצוניות של **ענת קירשנר**, החיילת שנדונה למאסר מפני שערקה מיחי **ותה והצטרפה ליחידה לוחמת**.

הדמות הנשית ביותר הייתה גם האלמונית ביותר. תוך שעות היא הפכה לאגדה חיה ברחבי הארץ: **"מלאך הצנחנים"** — צעירה שהגיעה אל הצנחנים באמצע קרבות

הכנסת

ליכוד בין הפגזים

יומה הגדול של הכנסת היה היום השני, ה-5 ביוני. היה זה אחר המיקרים המעטים בהיסטוריה בהם היה פרלמנט נתון להפגזה ישירה של אויב קיצוני.

הסגנים נפלו מחוץ לבית, הרעידו את זכויותיו וקירותיו. חברי-הכנסת ישבו ב"מיקלט אחד. ועדת-הכספים במיקלט שני. הי ממשלה ערכה ישיבה דחופה במיקלט שלישי — והחליטה שם על מתן הפקודה לצה"ל לכבוש את ירושלים המזרחית.

לאחר מכן עלו הח"כים לאולם הישיבות לקול ההתפוצצויות, שהרם העמום ליווה את הריון, הצביעה הכנסת כולה, מחרות ועד הכוח החדש (זולת ארבעת הקומוניסטים בלבד) בעד ממשלת הליכוד הלאומי.

כיום זה, וכימים שקדמו לו ושכאו מייד בעקבותיו, הייתה הכנסת דומה לפרלמנט של ממש: תחושת האחריות, רצינות החיכוחים, חגיגות המעמדים הפכו כל ישיבה לחווייה. אולם החגיגה פגה, ובמקומה באה מציאות

יהדות

מול איום ההשמדה

יהודי העולם התגייסו בתשכ"ז כשם שלא התגייסו מעולם. כימי החרדה הגדולה, כשי היה נדמה להם כי קיום מדינת-ישראל נתון בסכנה, הייתה התגובה כללית ונוגעת-ללב. בנקאים ושחקנים הפגינו בפאריס למען ישראל. ישראלים ויהודים מקומיים צעדו ב"צחא בחוצות לונדון. מעמקי ברית-המועצות הגיעו סימני הודעות ואהדה. אלפי מתנדבים מכל העולם זרמו לישראל. בכל קהילות העולם התכנסו היהודים ונידבו לי

ישראל את מאות המיליונים שמימנו את המלחמה, ושאיפשרו למדינה להתגבר על המיתון. בירושלים התכנסה ועידה של מיל-יוגרים, שהחליטו לשקם את כלכלת ישראל. כל אחד מרובות המפגנים, התורמים והמתנדבים יכול היה להיות איש-יהדות של תשכ"ז. סימל את כולם **קלוד לאנצמן**, יו"ר יו"ר יו"ר ומזכירו המדיני של **ז'אן פול סארטר**. בשיא ימי-החרדה, יום לאנצמן את גילוי-